22/04/2023

«Ορθοδοξία και Πατριωτισμός» – Του Κωνσταντίνου Χολέβα

/ Γνώμες

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Ποια είναι η στάση του Ορθοδόξου Χριστιανού απέναντι σε σοβαρά θέματα όπως είναι ο πατρωτισμός, η άμυνα υπέρ Πατρίδος, η εθνική ταυτότητα; Το ερώτημα ακούγεται συχνά από πολλούς και καλοπροαίρετους Χριστιανούς στην εποχή μας. Είναι φυσικό να τίθεται επειδή όλοι αποδεχόμαστε ότι είναι πανανθρώπινο το μήνυμα του Ευαγγελίου και αναγνωρίζουμε την Οικουμενική διάσταση της Ορθοδοξίας.

Στο βιβλιο αυτό επιχειρώ να απαντήσω στο ερώτημα για τη σχέση Ορθοδοξίας και πατριωτισμού με βάση τα κείμενα και τη διδασκαλία Αγίων, Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Και η απάντηση που προκύπτει είναι ότι: Αποδεχόμαστε την αξία της Πατρίδος και τον υγιή και αφανάτιστο πατριωτισμό, αλλά απορρίπτουμε τα δύο άκρα: Από η μία πλευρά απορρίπτουμε τον εθνοφυλετισμό, τον ρατσισμό και την εθνική αλαζονεία. Από την άλλη

πλευρά απορρίπτουμε τον άπατρι διεθνισμό, την ηττοπάθεια και τον εθνομηδενισμό.

Η Πατρίδα για τον Χριστιανό είναι μία μεγάλη οικογένεια, όπως δίδασκε ο Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης. Αυτό σημαίνει δύο τινά: Πρώτον ότι πρέπει να την αγαπούμε και να την προστατεύουμε από κινδύνους, όπως οφείλουμε να κάνουμε και για τους γονείς μας, τα παιδιά, τον ή την σύζυγο, τους συγγενείς. Σημαίνει κατά δεύτερο λόγο και κάτι άλλο: Όταν αγαπώ την οικογένειά μου δεν σημαίνει ότι μισώ τις άλλες οικογένειες. Είμαι, λοιπόν, έτοιμος να θυσιασθώ για την Πατρίδα μου όταν κινδυνεύσει. Αλλά αγαπώ και δεν μισώ τους άλλους. Ο Ορθόδοξος Χριστιανικός πολιτισμός καλλιέργησε το αίσθημα αυτοθυσίας για την Πατρίδα, η οποία δέχεται απειλή, εισβολή, επιδρομή. Δεν καλλιέργησε ποτέ την τάση για άδικους και επιθετικούς πολέμους.

Ο Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Οικονόμος ο εξ Οικονόμων, ο μέγιστος εκκλησιαστικός ρήτωρ του 19ου αιώνος, γράφει: «Η αγάπη της Πατριδος είναι πάθος των λογικών ψυχών ευγενέστατον και γλυκύτατον, φυτευθέν εις αυτάς υπ' αυτού του Δημιουργού. Αυτός ο Θεός ο πλάσας τους ανθρώπους κοινωνικούς, ενέπνευσεν εις την ψυχήν εκάστου, γλυκείάν τινα κλισιν, ήτις τον κρατεί προσηλωμένον εις την χώρον της γεννήσεως αυτού». (Περί της Αγάπης της Πατρίδος, 1819). Ο υγιής πατριωτισμός δεν αντιτίθεται στην Οικουμενικότητα της Ορθοδοξίας, αλλά κάλλιστα συνυπάρχει μαζί της. Το βλέπουμε στην υμνογραφία για τον Άγιο Δημήτριο τον Μυροβλήτη. Τον υμνούμε ως «Υπέρμαχον της Οικουμένης», αλλά και ως «σωσίπολιν και σωσίπατριν». Είναι Οικουμενικός, διότι τιμάται από πολλούς λαούς πέραν του Ελληνισμού, αλλά ταυτοχρόνως είναι πατριώτης, διότι με τις πολιουχικές παρεμβάσεις του σώζει τη Θεσσαλονίκη από επιδρομές διαφόρων λαών.

Η Οικουμενική διάσταση του Χριστιανικού μηνύματος διαφοροποιείται σαφώς από την υλιστική και ισοπεδωτική παγκοσμιοποίηση. Η Ορθόδοξη Εκκλησία σεβάσθηκε την εθνική ταυτότητα κάθε λαού όπως βλέπουμε πχ στην περίπτωση των Αγίων Ιεραποστόλων του 9ου αιώνος Κυρίλλου και Μεθοδίου. Δημιούργησαν αλφάβητο για τους σλαβικους λαούς. Δεν τους ανάγκασαν να γράφουν και να ομιλούν την ελληνική γλώσσα. Άλλωστε σήμερα η παγκοσμιοποίηση βρίσκεται σε υποχώρηση και στον οικονομικό και στον πολιτιστικό τομέα, όπως καταδεικνύω στο τελευταίο κεφάλαιο του ανά χείρας βιβλίου. Δεν πρέπει να φοβόμαστε όταν έχουμε στην ψυχή μας και στην πνευματική κληρονομιά μας τον θησαυρό της διδασκαλίας του Κυρίου και των Αγίων της Ορθοδοξίας. Όταν έχουμε πίστη στον Θεό, και όταν διδασκόμαστε από τη διαχρονική Ιστορία του Ελληνισμού τίποτε δεν μας φοβίζει. Μόνον ο κακός εαυτός μας!

Ευχαριστώ τις Εκδόσεις ΕΑΡ και το επιτελείο τους για την άριστη συνεργασία που είχαμε και για την πρωτοβουλία τους να εκδώσουν αυτό το βιβλίο. Το αφιερώνω στη νέα γενιά μας, η οποία δέχεται ποικίλα ακούσματα και αλλότριες επιρροές. Έχουμε χρέος να δώσουμε στα νέα παιδιά μας τα εφόδια της Ελληνορθόδοξης Παράδοσης για να ξεδιψούν από «πηγήν ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώνιον» και όχι από νερα θολά και μολυσμένα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ

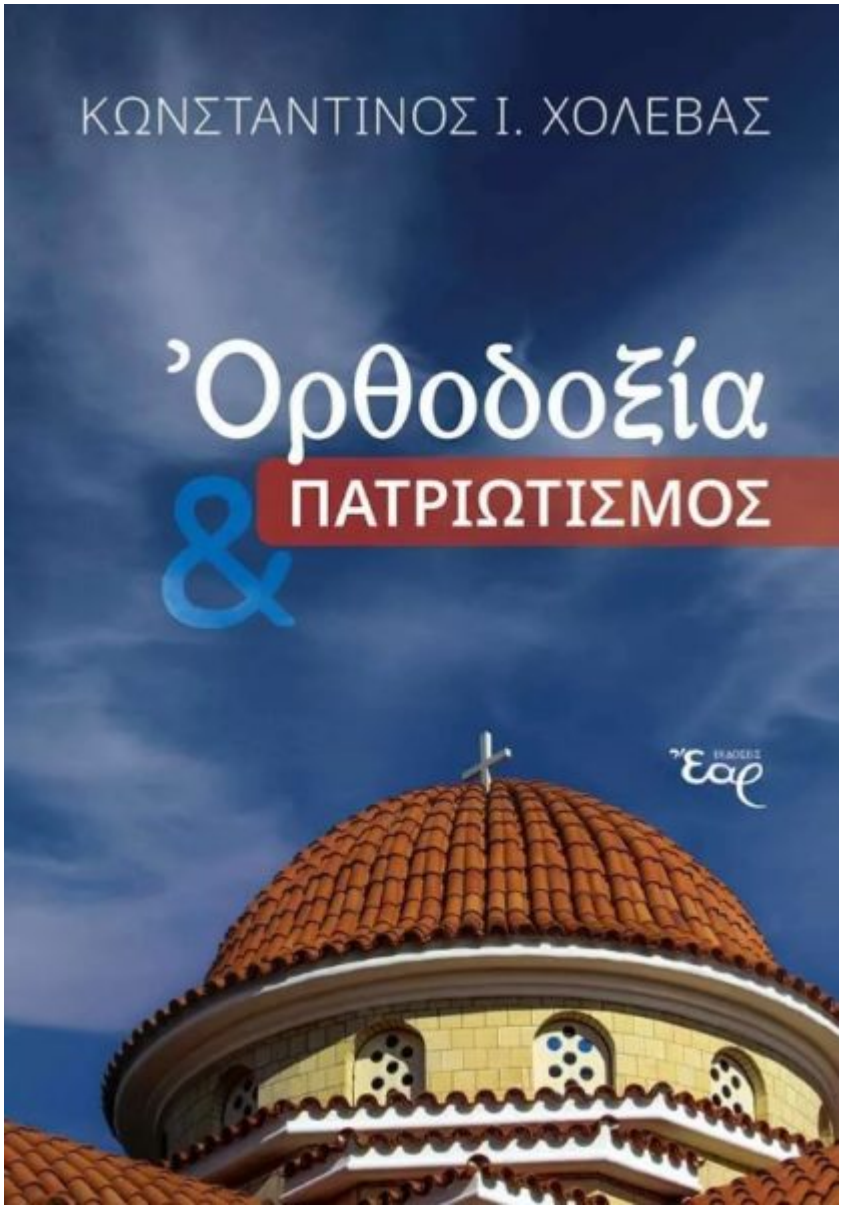
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ
Ὀρθοδοξία
&
ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ